

מבנה צר, מיעוט תלמידים, תחלופת מנהלים בקצב מהיר, עירייה לא מפרגנת, ועוד קשיים שגרמו לבית ספר של ה'רשת' במעברת זרנוגה להימצא בהתמודדות יום-יומית במשך 25 שנים. על אף הקשיים, למדו בו מאות רבות של תלמידים שהתחנכו בדרך היהדות והחסידות, מהם אף צמחו פירות טובים שהיו למנהיגי קהילות • עדויות, אגרות קודש ומסמכים שופכים אור חדש על התמודדות בית הספר בזרנוגה שליד רחובות, בהכוונת ועידוד הרבי • פרק שישי בסדרת הפרקים המתעדים את הקמת 'רשת אהלי יוסף יצחק'

מאת שניאור זלמן ברגר

התחלה קשה

בפתיחת שנת הלימודים תשי"ג, שנת הלימודים הראשונה של בתי הספר השייכים ל'רשת אהלי יוסף יצחק' חב"ד – נפתח בית ספר חב"ד גם במעברת זרנוגה שליד רחובות. הייתה זו מעברת עולים שהוקמה לאחר מלחמת השחרור, עבור עולים ופליטים שהגיעו לארץ הקודש ושוכנו על חורבות הכפר הערבי הנטוש זרנוגה. בשנת תשט"ו סופר הכפר לעיר רחובות. הפעילות במעברה החלה כבר מספר שנים קודם פתיחת בית הספר, כבר בשנת תשי"י, כאשר במקום התיישבו עולים מהעיר חאבן שבתים, כולם בני ארבע משפחות: הלל, מעטוף, שמח ומיפעי. ר' זושא וילימובסקי,

שהיה אז ממנהלי ישיבת חב"ד בלוד, פעל רבות בקרב עולים אלו, וביחד עם הרב ישראל ליבוב הצליח להפנותם למוסדות חב"דיים בלוד ובכפר חב"ד. הפעילות בקרב עולי תימן אלו נמשכה והעמיקה. דא עקא, שלקראת פתיחת בית הספר במקום, עזבו רוב העולים את זרנוגה והתיישבו במושב ברקת. במקום הגיעו משפחות עולים אחרות, וגם בקרבם החלה עבודת חריש עמוקה. בין העולים שהתגוררו במקום, היו עולים מתימן ומעירק, ששוכנעו לרשום את ילדיהם לבית ספר חב"ד החדש שפותח זה עתה את שעריו.

בית ספר אמנם נפתח, אך ההתפתחות היתה איטית ביותר. בשנה הראשונה לא היה מנהל קבוע לבית

הספר. כמה מנהלים, זה אחר זה, ניהלו בפועל את המקום. בית הספר עצמו פעל בתוך צריף צר שהכיל חדרים בודדים.

וכך עולה תיאור המקום מתוך דו"ח שנשלח למשרד החינוך מספר חודשים לאחר הקמת בית הספר: "בבית ספרנו במעברת זרנוגה, לומדים 45 בנות ו-37 בנים, בסך הכל 82 תלמידים המתחלקים לחמש כתות. מספר המורים: 4. הכתות מאוכסנות בצריף שבדי".

רק בשנת הלימודים השנייה הגיע למקום מנהל פעלתן ובעל מרץ, שכיהן כחבר הנהלת הרשת – הלא הוא הרב זלמן אבלסקי שליט"א, שטרח עד אז רבות בסיוע לבית ספר חב"ד בכפר סבא. הרב אבלסקי, כיום שליח הרבי

גידולים טובים

בע עיניים, ולכן אין צורך לעשות ענינים כאלו שיתכן וינצלו זאת לרעה

בר מצוה לתלמידי בית הספר. מימין לשמאל: ראש העירייה שמואל רכטמן, מנהל בית הספר הרב משה שניאורסון, יו"ר המועצה דתית הרב שמחה ירושלמי

ס בזרנוגה

ההם: "הכל היה קשה, קשה לומר שהיה תחום אחד קל. על חב"ד הביטו כולם כעל גוף זר שחדר למערכת, החל מלמעלה, דהיינו משרד החינוך ועד לרשות המקומית. נכון, שבמשרד החינוך שידרו שהם עובדים בעדנו, אבל בפועל היו בעיות גם מצידם. בתחום זה עמל רבות הרב דוד חנוזין, מנהל הרשת, שהתדיין במשרד החינוך ושיכנע אותם למען בתי הספר, ואילו מול הרשות המקומית היה עלינו להבקיע את הדרך לבד, אם כי בעידוד ובהכוונת הרבי. לאורך הזמן קיבלתי מכתבים ובהם הוראות מהרבי איך וכיצד לנהוג, וזה בהחלט עזר וסייע".

הרבי מעודד את המורים להמשיך למרות הקושי

לא רק המנהל קיבל תשובות והזרכות מהרבי, אלא גם חלק מהמורים, הנה כמה תשובות ששיגר הרבי לר' שלום בער ליין ע"ה, שזכה להימנות על המורים הראשונים בזרנוגה (ולאחר מכן בבית ספר ביפו).

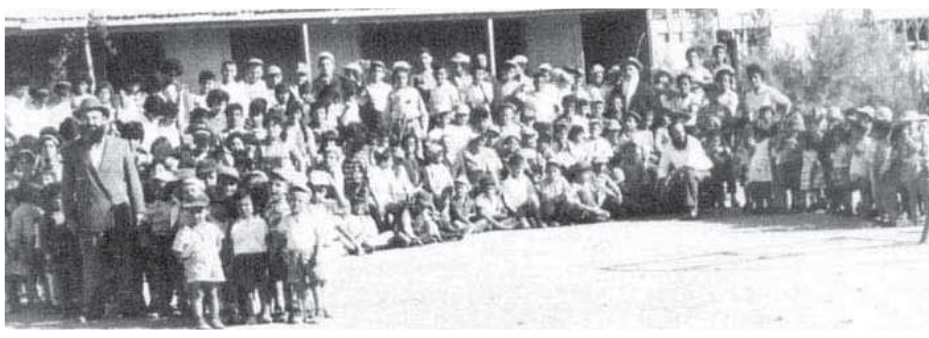
ר' שלום בער ליין, אברך צעיר ונמרץ, הגיע לארץ הקודש לאחר מלחמת העולם השנייה. בתקופת הקמת ה'רשת', עסק עם חסידים נוספים בשיקום ושיפוץ הבתים הערביים הנטושים בכפר חב"ד, שם התגורר עם רעייתו וילדיו הקטנים. לקראת פתיחת שנת הלימודים תשי"ג הוצע לו לעבוד ברשת, אך מכיון שלא היה לו ניסיון בהוראה, סוכם כי יעבוד בתור ניסיון ואם הוא ומנהליו יהיו מרוצים מהעבודה, אזי ימשיך במלאכת החינוך.

בראש חודש אלול תשי"ב שיגר מכתב לרבי ושטח את ההצעה, ושבועיים לאחר מכן שיגר לו הרבי תשובה: **"והנה תקוטי, שבהשתדלות הראוי מצדו בטח יצליח במלאכתו מלאכת שמים, קירוב לבב בני לאבינו שבשמים"**. הרבי מברכו בהצלחה גם בגשמיות וברכה לו ולבני ביתו, ומבקשו להודיע מהצלחתו בעבודה: **"ובטח מזמן לזמן יודיע מהצלחתו בעבודתו הנ"ל. ות"ח מראש"** [נספח למאמר ה' מלך תשלי"ב, ע' 14].

ר' שלום בער ליין אכן לימד בבית ספר כמורה במשך שנתיים, במהלכן זכה לקבל כמה תשובות והזרכות מהרבי. בתחילת שנת תשי"ד כתב לרבי

הרב זלמן אבלסקי, חבר הנהלת הרשת ומנהל בתי ספר בזרנוגה ובקרית גת יחד עם מנהל הרשת הרב דוד חנוזין – אצל הרבי

עשר שנים להקמה – תלמידי בית הספר בזרנוגה

”וכך עולה תיאור המקום מתוך דו"ח שנשלח למשרד החינוך מספר חודשים לאחר הקמת בית הספר: "בבית ספרנו במעברת זרנוגה, לומדים 45 בנות ו-37 בנים, בסך הכל 82 תלמידים המתחלקים לחמש כתות. מספר המורים: 4. הכתות מאוכסנות בצריף שבדי".

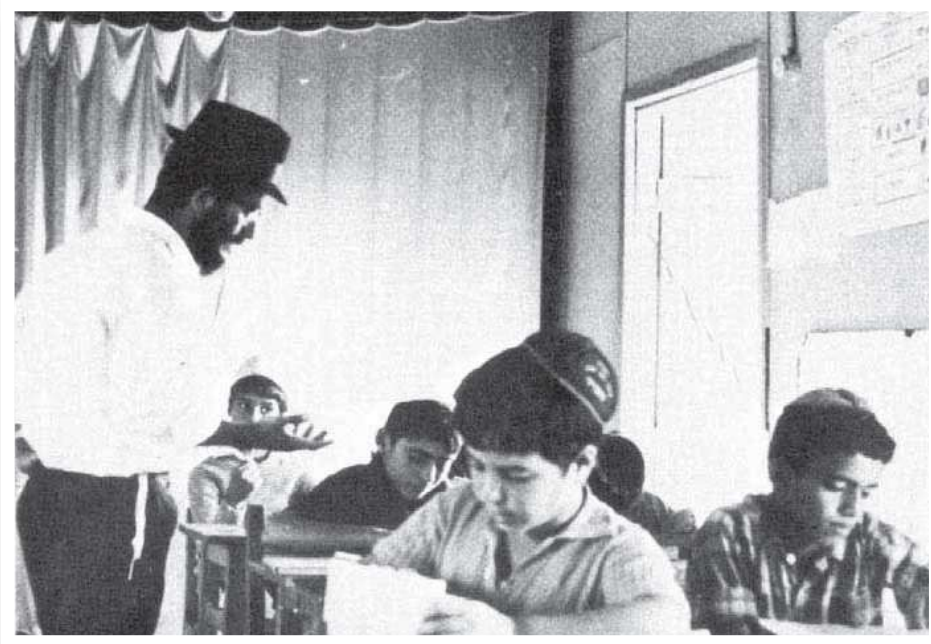
המלאכה להביא תלמידים חדשים ובגילאים מתאימים.

"בעיה נוספת היתה המבנה שלא היה אלא צריף אחד ובו שני חדרים. אם כך, איך מלמדים חמש כיתות בשני חדרים? הפתרון היה על ידי לימוד במשמרות. חלק מהכיתות למדו לפני הצהריים וחלק אחר הצהריים".

מרום בעיות שנערמו, מתקשה הרב אבלסקי להתפס בנקודה ספציפית כדי לתאר את הבעיות של הימים

ורבה הראשי של מולדוביה, ניאות לחשוף מעט מהקשיים והתלאות של הימים ההם בראיון מיוחד לכתבה זו:

"לאחר שנה בה התחלפו מנהלים ובעיות קשות העיבו על בית הספר, הגעתי לנהל על אף שהמוסד היה על סף סגירה. באופן רשמי היו בו כמאה תלמידים וזאת בשביל התקן, אך למעשה, גם חצי מהם לא הגיעו ללימודים. התלמידים שכן הגיעו, היו בחלקם בגילאי גן, ועלי הוטלה

תלמידי זרנוגה בשיעור עם המורה ר' סעדיה חיל שי'

הפעם על דבר זה, ויהי רצון שכל אחד ואחד מאיתנו יצליח למלאות תפקידו במילואו ומתוך שמחה, ותקוותי חזקה שגם מצב הגשמי ישתפר בהרשת" [אבני חן ע' 46].

כשהילדים ברוח באמצע השיעור...

המורים שלימדו ב'רשת', עבדו בתנאים מורכבים. מכיון שכך, היה קשה לאתר מורים חדשים שיסכימו לעבוד בתנאים שהיו באותם ימים. הרב יצחק (איצ'קה) גנזבורג ע"ה, שניהן באותן שנים כמוזכיר ה'רשת', קיבל עידודים חוזרים ונשנים מהרבי לפעול להרחבת הרשת ושגשוגה. בשלב מסוים החליט להתגייס גם למערכה. במקביל לעבודתו כמוזכיר, החל אפוא לעבוד כמורה בזרנוגה. בשעות הבוקר עבד כמורה ובשעות אחר הצהריים מילא את תפקידו כמוזכיר. בין משימותיו היה לאתר מורים קבועים וגם ממלאי מקום בעת הצורך. על הקושי באיתור, סיפר בזכרונותיו (שפורסמו ב'בית משיח' ובספר 'חייל בשירות הרבי'):

"זכורני, שפעם באתי באישון ליל לכפר חב"ד כדי לחפש מי שיסכים לבוא לכמה ימים לבית הספר בזרנוגה כדי למלא את מקומו של אחד המורים שלא חש בטוב. פגשתי את הרה"ח ר' אברהם דריזין (מאיר) שהמליץ בפניי

כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר שמו נושאים המוסדות. ומוכן אשר כל אלו שהשי"ת הצליחם והעמידם על חלק היפה, להשתתף במוסד זה, הרי זהו השער וצנור דרך בו נמשכים ההמשכות – בשלו ושל ב"ב שיחיו – הן ברוחניות והן בגשמיות". הרבי מוסיף ומבהיר, כי אם המורים היו חדורים בהנחה זו, הרי היו עובדים כ'עבד נאמן', שאפילו שעובד בקבלת עול, הרי עושה את עבודתו בהידור, והמשל על כך הוא מ"מי שיש לו אוצר גדול לא יבוא לאחרים לאמר, אם תמלא משאלותי אשתמש בהאוצר, ואם לאו – אשליך האוצר חוצה ואסובב בשוקים וברחובות בעד אגורת כסף".

הרבי מורה לר' שלום בער ליין לבאר את הענין גם למורים והמורות ברשת, ומוסיף כי אין כוונתו לומר שכל תביעות המורים אינן צודקות או שכל חברי ההנהלה צודקים במאה אחוז בהנהגותיהם, אלא כוונתו שהמורים מקבלים ברוחניות יותר מהמנהלים, כיון שהמורים עוסקים בחינוך בפועל [אג"ק ח"ח אגרת ביתר].

ר' שלום בער ליין מילא את ההוראה להסביר את המסר למורים, ודיווח לרבי כי אכן ביאר למורים והמורות את דברי האגרת, ועל כך קיבל מענה: "נהניתי ממה שכותב שמסר תוכן מכתבי אליו להמורים והמורות בהרשת, ובודאי מזמן לזמן יעוררם עוד

על עבודתו והרבי השיבו: "מכתבו מי"א חשון נתקבל... קיבלתי גם כן ידיעה מהנהלת ה'רשת' שעובד הוא אצלם במשרתו, ויודיע מאשר הוסיף אומץ בעבודתו בקודש זו, שבדרך ממילא יתווסף גם כן ברכה והצלחה מהשם יתברך בעניינים הפרטיים שלו וכל בני ביתו שיחיו, ובפרט – בבריאות הנכונה".

במכתבו שאל האם כאשר ילדים יודעים חלק מהאותיות והנקודות, יש ללמדם את מה שיודעים ובשלב הבא להשלים עמם את יתר האותיות והנקודות [בניגוד לשיטת הלימוד הנהוגה ב'חדרים' בה לומדים לפי סדר את האותיות והנקודות] ועל כך השיב הרבי: "בנוגע לשאלתו אם אפשר ללמוד עם ילדים האותיות והנקודות הידועים להם מכבר קודם שיודעים את כל הנקודות. הנה אין קפידא בזה, אף שלכאורה בקל יותר ללמדם כל הנקודות בהמשך אחד מאשר להפסיק באמצע בעניינים אחרים, אבל זוהי שאלה חינוכית ויש לפתרה מתאים להתלמידים בכיתה שלו, ואופן קליטתם את הלימודים" [אבני חן ע' 46].

תלאות הבראשית בימי הקמת ה'רשת', היו קשים מנשוא, והיו גם רגעי משבר קשים. היו גם מקרים שבהם מורים חשו שאינם מסוגלים לעבוד עוד בתנאים המורכבים שהיו אז, הן מבחינת מבנה, הן מבחינת התלמידים שהיו כולם עולים חדשים חסרי שפה ותרבות מתאימה. ואכן, במקומות עבודה רבים יש לעיתים שאחד העובדים מודיע כי אינו יכול להמשיך לעבוד בתנאים הרגילים, אך הרבי הביט על העבודה ב'רשת', במבט אחר לחלוטין, כפי שהבהיר במכתב ארוך ומפורט לר' שלום בער ליין בעת שהביע את רצונו לעזוב את העבודה אם לא יוטבו התנאים.

הרבי באגרתו תמה על המורים ברשת ובהם חסידי חב"ד שמביטים על העבודה כמשרה שהם עובדים אצל אחרים, ובמילא באים בטענות אם לא נשמעים לדבריהם, או אז המסקנה היא שצריך לחפש משרה אחרת, שכן מה הבדל באיזה אופן יקבל את פרנסתו בבית ספר של ה'רשת' או במקום עבודה אחר: "גישה זו מופרכת היא מעיקרא. הבעה"ב של הרשת הוא

הרבי מברך את התלמידים

כאשר הודיע לרבי על התוכנית, שאל אם יש בעיה בכך שבנות פחות מגיל בת מצוה, יעלו הצגה במסיבה בפני קהל המוזמנים. הרבי השיבו תוך זמן קצר כי צריך לברר איך נהגו בזאת במקומות אחרים, ויש לדון בהנהלת ה'רשת' כיון שזהו ענין כללי הנוגע לכל בתי הספר של ה'רשת'.

דא עקא, אגרת הרבי הגיעה ליעדה לאחר המסיבה וההצגה. התוכנית היתה גדושה בערכים ועוררה רושם גדול על המשתתפים, אולם הצגת הבנות גרמה לתגובות שליליות מצד חוגים שמתחו ביקורת על העובדה שהבנות שרו במהלך החגיגה. הביקורת הזו הגיעה גם לרבי, שכתב לר' איצ'קה כי היה עליו להתייעץ עם אנ"ש, הנהלת הרשת או מורי הרשת, כדי לשמוע חוות דעתם בנושא. במכתב נוסף כתב לו הרבי, כי על חב"ד – ויותר מכך: על בתי הספר של ה'רשת' – מביטים בשבע עיניים, ולכן אין צורך לעשות ענינים שאינם מוכרחים, כאלו שיתכן וינצלו זאת לרעה.

"מאשרים יהיו ברוח ובגשם"

הנה עוד כמה שביבים מאגרות הרבי אודות בית הספר בזרנוגה:

בנוגע לרישום התלמידים, הרבי הורה למנהל הרשת הרב דוד חנוין, שאם אין אפשרות אחרת, הרי שהמורים עצמם יערכו ביקורי בית בבתי ההורים בזרנוגה, ויסבירו להם את מעלת בית הספר של ה'רשת' כדי שירשמו את ילדיהם. הרבי עודד לעשות זאת גם באמצע שנת הלימודים מהסיבה הפשוטה: שהרי כל העת מגיעים עולים חדשים, וילדיהם אינם רשומים כך שניתן לפעול עמם גם בתקופה זו. כמו כן יש ילדים שאינם רשומים בבית ספר, וצריך לבדוק גם אפשרות מעבר מבית ספר למשנהו באמצע השנה [אג"ק ח"י"ב אגרת ד"עג].

מכתב גדוש ברכות שיגר הרבי אל הכלה אסתר ליפקין, שלימדה באותן שנים בזרנוגה: "...ההשגחה עליונה זיכתה אותה לנצל כשרונותי' במסודות הנקראים על שמו [של אדמו"ר הרי"צ] ומתנהלים ברוחו, ואם בהנוגע לכל אחד מישראל הרי רועי ישראל מעוררים רחמים רבים בכל המצטרף להם, על אחת כמה וכמה בהנוגע לכל אלו הלוקחים חלק ומשתתפים

ואחר-כך בארץ הקודש נכנסתי מיד ללמוד בישיבה. למעשה מעולם לא ראיתי כיצד נראית כיתת תלמידים עם מורה... כאשר הרבי הורה לי להיכנס לעבודה ב'רשת', הוא הורה לי עם זאת, לעבור קורסים שאורגנו על-ידי משרד החינוך, כדי שאקנה ידע מקיף בהוראה. למעשה עברתי את הקורסים השונים תוך כדי עבודה ב'רשת' וכך רכשתי השכלה כללית בתחומים רבים, כמו מתמטיקה, דקדוק, היסטוריה, ידיעת הארץ, טבע, וכמובן פסיכולוגיה ופדגוגיה. הדבר עלה לי במאמצים מרובים, אולם הייתה זו הוראה ברורה של הרבי – שכל עובדי ה'רשת' חייבים לעבור קורסים והשתלמויות."

הרצון האדיר והמרץ הרב של ר' איצ'קה, הביא את הנהלת הרשת להציע לו את תפקיד המנהל בבית הספר בזרנוגה, לאחר שהמנהל הרב

למחרת הצגתי את ממלא המקום בפני התלמידים, ופנית לעבודתי, כעבור כמה דקות אני רואה את כל ילדי הכיתה מסתובבים בחצר... כאשר ניגשתי לממלא מקום ושאלתי אותו לפשר הדבר - הוא אמר לי בתמימות: 'באתי לכאן כדי ללמד ילדים שיושבים בשקט ומוכנים ללמוד, אבל הם לא רצו לשבת ויצאו מהכיתה...'"

אבלסקי עבר בשנת תשט"ז לנהל את בית ספר חב"ד בקרית גת. ר' איצ'קה חשב לקבל את תפקיד הניהול, אך מצד שני ידע שתפקיד זה יפריע לו במילוי תפקידו כמזכיר הרשת. את לבטיו שטח במכתב לרבי, וקיבל מענה מפורש כי יקבל את הנהלת בית הספר, ואילו את תפקידו כמזכיר, יחלק בין חברי הנהלת הרשת.

"ותשועה רוב יועץ"

ר' איצ'קה קיבל את הניהול, ובתפקיד זה כיהן מספר שנים. בזכרונותיו מתקופת זרנוגה, לא דיבר כמעט על הצלחות, אלא על הוראות מיוחדות שקיבל מהרבי בעקבות שגגה שאירעה בעת התועודות חג הגאולה שהתקיימה לתלמידי בית הספר.

היה זה לקראת תום שנת הלימודים הראשונה בה ניהל את בית הספר, ר' איצ'קה הכין התועודות י"ב תמוז בה שולבה גם מסיבת סיום.

על אברך תושב הכפר. ניגשתי לאותו אברך, הסברתי לו את החשיבות שהרבי מייחס לעבודה ב'רשת' והלה ניאות להצטרף אלי לזרנוגה. למחרת הצגתי אותו בפני התלמידים, ופנית לעבודתי, כעבור כמה דקות אני רואה את כל ילדי הכיתה מסתובבים בחצר... כאשר ניגשתי לממלא מקום ושאלתי אותו לפשר הדבר - הוא אמר לי בתמימות: 'באתי לכאן כדי ללמד ילדים שיושבים בשקט ומוכנים ללמוד, אבל הם לא רצו לשבת ויצאו מהכיתה...'"

"זאת רק דוגמה אחת, כדי לשבר את אוזנו של הקורא, עד כמה קשה היה באותם ימים למצוא מורים בעלי ניסיון בתחום החינוך. פשוט לא היה לו מושג איך מלמדים כיתת ילדים.

"את האמת אומר, שגם אני עצמי לא ידעתי בתחילה כיצד אמור מורה לנהל כיתת תלמידים. אני עצמי מעולם לא למדתי בבית-ספר, שהרי בילדותי למדתי במוסקבה במחנת, "

במוסדות של רועי ישראל אלו אשר זהו הקורת רוח הכי גדולה שאפשר לגרום להנשמה."

לרגל חתונתה מאחל לה הרבי ברכות מאליפות בגין תפקידה כמורה ב'רשת אהלי יוסף יצחק': "ובפרט אשר מתקרב הזמן של חתונתה בשעה טובה ומוצלחת ולבנין בית בישראל על יסודי התורה והמצוה, ונכון יהי' לבה בטוח בבוא העולם ומנהיגו עצם הטוב שיתברכו בהמצטרך להם בהאמור ומאושרים יהיו ברוח ובגשם. בברכת הצלחה בעבודתה בקדש בבית ספר חב"ד ולהצלחת ההכנות שלה מתוך שמחה לחתונתה בשעה טובה" [אג"ק ח"י"ד אגרת ה'קג].

המורה אסתר ליפקין התחתנה עם הרב אברהם מייזליש שי', והמשיכה בעבודתה ב'רשת' גם לאחר החתונה. אף החתן עבד במשך שנים רבות כמורה ומנהל ב'רשת אהלי יוסף יצחק'.

מורים ואורחים בזרנוגה: עומדים מימין לשמאל: הרב דובער (בער'ל) קרסיק שי' (מורה ולימים מנהל), הרב משה שניאורסון ע"ה (מנהל), הרב אברהם ליסון שי', ?
יושבים מימין לשמאל: הרב שמחה ירושלמי ע"ה (יו"ר המועצה הדתית ברחובות), הרב דוד חנזין ע"ה (מנהל הרשת), הרב לייב כהן ע"ה (מורה), (?)

המנהל המסור

התמודדות קשה היתה לבית ספר בזרנוגה בקשר לתפקיד המנהל. מנהלים רבים התחלפו בזה אחר זה, ומלבד הרב אבלסקי והרב גנובורג, כיהנו כמנהלי בית הספר גם הרב אברהם הרשקוביץ שי', הרב משה שניאורסון ע"ה, הרב דובער קרסיק שי' ועוד. בעוד שרוב המנהלים כיהנו בתפקיד אך שנים בודדות, החזיק הרב משה שניאורסון בתפקיד זה כעשר שנים עד שעבר לנהל בתי ספר אחרים של הרשת.

בשנת תשכ"ג מונה ר' משה לתפקידו ומאז עשה בו חיל. הוא היה מסור מאוד לתלמידיו, ובאופן אישי יצא לביקורי בית בשכונה כדי לערוך רישום לבית הספר. במקביל דאג לקרב לתורה ומצוות את התלמידים והוריהם, והכול במסירות וברגישות רבה, כשהוא תומך בתלמידים הן בגשמיות והן ברוחניות.

אחת המורות שעבדה בבית הספר, היא מרת צביה שער, המספרת על מנהל שהדריך את המורים כיצד לעבוד טוב יותר: "ר' משה ע"ה היה אדם משכמו ומעלה, הוא היה מנהל חביב שעזר לא רק לתלמידים, אלא גם למורים. הוא סייע והדריך את המורים בדרכי ההוראה, והכול בסבלנות ובדרכי נועם.

"הגעתי ללמד בבית הספר מיד בתום לימודי בסמינר. אכן הוסמכתי להוראה אבל את העבודה המעשית התחלתי תחת הנהלתו של ר' משה שניאורסון. הרגשתי שיש לי אבא טוב שמכוון ומדריך אותי ואת כל המורים. אין זה סוד שמנהלים מעדיפים מורים מנוסים שיעשו את העבודה, אבל הוא ידע גם להדריך מורים חדשים, ועשה זאת בשמחה. כל העת הסתובב בבית הספר וסייע למורים. בד בבד, ערך בלי סוף פעילויות, ארגן כנסים בהשתתפות ההורים, בר מצווה משותפת לתלמידים ועוד פעילויות מגוונות".

למה בכה הפרטיזן?!

בעיות קשות העיבו על בית הספר, ובמשך השנים מצבו הלך והתדרדר. כעשרים וחמש שנה תפקד, אך בתום שנת הלימודים תשל"ח נעל בית הספר את שעריו, ובתיאום בין הרשויות המקומיות והנהלת ה'רשת', סוכם כי התלמידים שלמדו עד עתה בזרנוגה, ימשיכו את לימודיהם בבית ספר חב"ד שבעיר הסמוכה – נס ציונה.

היו אולי שהשלימו עם סגירת המוסד שהוקם במאמצים רבים, אבל ר' זושא ולימובסקי שהיה לו חלק בהנחת אבני היסוד לחב"ד בזרנוגה,

בית ספר חב"ד "חב"ד"
מעברת זרנוגה

ב"ה, הודש תמוז תשס"ז

ה ז מ נ ה

מתכבדים אנו בזה להזמין את כב' להשתתף בחגיגת חג הגאולה י"ב תמוז – בו שחזר כ"ק אדמו"ר הרי"צ נב"מ מליובאוויטש בשנת תרפ"ז ממאסרו ברוסי' הסובייטית – שתתקיים א"ה ביום רביעי י"א תמוז ש.א. 20.6.56 בשעה 5 אחה"צ בחצר בית הספר.

בהשתתפות:

הרה"ג א. ברישאל שליט"א,
רבת הראשי לרחובות
מר יצחק כ"ץ ראש עיריית רחובות
ב"כ משרד החנוך והתרבות
זקני אנ"ש וחסידי חב"ד

סדר היום

1. פתיחה
2. ברכות ונאומים
3. הופעות תלמידים
4. הצגה (8 מערכות)
5. התועדות חסידיית

ג.ב. תחבורה סדירה מהתחנה המרכזית ברחובות

הנהלת בית הספר

הזמנה להתוועדות-מסיבה, עליה כתב הרבי:
"ותשועה ברוב יועץ"

צפור נפשו של הרבי

בעיות לא חסרו בבית ספר חב"ד בזרנוגה, אבל קבוצה של עסקנים פעלתנים עמדה לצידו של בית הספר. אלו פעלו במרץ ובאינטנסיביות כדי להתגבר על כל הקשיים ולהצמיד את בית הספר קדימה לנחת רוח לרבי. בקבוצה היו הרב דוד חנוני, ר' זושא וילימובסקי ור' בנימין גורודצקי, שפעלו ללא לאות למען בית הספר. הנה אפיזודה אחת שתלמד על הכלל:

היה זה שבע שנים לאחר הקמת בית הספר, בשנת תשי"ט, עיריית רחובות החליטה ביום אחד להקים מבנה רחב ידיים עבור בית ספר הממלכתי שיהיה צמוד לבית ספר חב"ד. לכולם היה ברור שאם התוכנית תצא לפועל, יהיו סכסוכים תמידיים בין תלמידי בתי הספר הסמוכים. כמו כן, היה חשש שרבים מהתלמידים יעדיפו ללמוד בבית הספר הממלכתי, הגדול והמסודר ולא בבית הספר הדתי והקטן שנאבק על קיומו.

באותה עת שלח הרה"ח ר' יונה איידלקופ מנהל 'חדרי תורה אורי', מכתב אל הגב' ניצה כץ, רעיית ראש עיריית רחובות מר יצחק כץ. ר' יונה מבחיר לה מה עלול להיגרם אם יבנה בית הספר הממלכתי יהיה צמוד לבית ספר חב"ד, ומבקשה להעביר את המסר לבעלה. והנה ציטוטים מהמכתב המרגש:

"כ"ג אייר תשי"ט, כפר חב"ד

"לכב' גברת כץ שתחי'

ברכה ושלו!

כאחד שמוסדות חב"ד בארץ הקודש קרובים ללבו, ויודע על מאמציו הכבירים שהשקיע האדמו"ר שליט"א ביסוד הבית ספר בזרנוגה במשך 7 שנות קיומו, באופן ישיר, נדהמתי לראות ולהיווכח על שיש מתיימרים לדחות את הבית ספר לקרן זווית – אם לא כוונה יותר וזדונית.

"הקמת בנינים שיעלו למעלה ממאה אלף לירות, מיועדים לבית ספר ממלכתי על ידי גדר בית הספר הנ"ל בזמן שמשטרעים מסביב מספיק שטחים יותר מרוחקים מלבד בליטת ההפליה שאינה מוצדקת – כי בשיכונים המקומים בסביבה ישתכנו לפי השמועה והנתונים, רובם דתיים – יכולים היו האחראיים להפתעה המתנכרת והמשוועת, גם למנוע בזה סכסוכים להבא בין עסקני המגמות הנפרדות והשפעה, הייתי אומר הרסנית הדדית (ואולי גם קטטות בין התלמידים וחיכוכים עדתיים).

"לאור העסקנות החב"דית בשדה החינוך ברוסיה הידועה לי מקרוב בערך חמישים שנה, שלושה דורות אדמו"רים, הנה מליבי להתעכב כדי לציין עובדות ותאריכים, אסכם בדרך כלל כי האיש והגורמים במשך התקופה הנ"ל – והמעין בתולדות חב"ד במשך 190 שנה, יצטרף לדעתי, שעזרו ויצרו תנאים למען ביסוס הפעולות הברוכות של כרם חב"ד – התברכו גם הם בהצלחה מופלגה בענייניהם הפרטיים."

ר' יונה מבאר את מסירות נפש של אדמו"ר הריי"צ על שמו נקרא בית הספר וממשיך: "עצתי הפעם מתוך אהבת ישראל הנטועה והמושרשת בלב כל אחד ואחד מחניכיו – לא לפגוע במהותו של גבור רוח זה 'דער ליובאוויטשער רבי' ואפילו שהפגיעה בנידון שלנו מתקבלת בעקיפין ובעיקר בנקודת החינוך שזוהי, כידוע לכל ציפור נפשו.

"בסוף מכתבי עלי להגיד לך, אשה נכבדה, כי הנהירים מלצער את כבוד קדושת האדמו"ר, כל אלה לא הפסידו במילא לא התחרטו.

"נא להביא לידיעת בעלך הנעלה והמבין להעריך פעולות נשגבות, תוכן וכאב שורות אלו, כדי שיואיל להתבונן באמור, ומי יתן שברצון טוב מתוך גמישות ורגש."

את מכתבו הוא חותם בתקוה שבעלה של גב' כץ, יהיה בקשר עם הרבי: "בהזדמנות זו אני תפילה שיוכח לרכוש את ידידותו הנערצת של האדמו"ר שליט"א למען טובות הכללית והפרטית. בברכת חב"ד, אחד מזקני אנ"ש, יונה איידלקופ."

"בתחילת שנת הלימודים היינו בנסיעות בין בתי הספר. בדרך אמר לי 'בוא וניסע לזרנוגה', הלא היא המעברה לשעבר. בית הספר שפעל בה במשך השנים והציל אלפי נערים ונערות, נסגר למרבה הצער כמה חודשים קודם לכן. כשהגענו, מצאנו מקום עזוב. הבניין הרוס ומלוכלך וכלבים וחתולים משוטטים בחצר. המראה של בית הספר סגור, היה קשה מנשוא. שנים ארוכות היה במקום בית ספר תוסס, וכעת הכל נהרס. ר' זושא שהיה ממקימי בית הספר, הלך בין ההריסות והתייפח כמו ילד קטן... בשבילי זו היתה הפעם הראשונה והאחרונה שראיתיו עצוב, כי הפרטיון תמיד היה שמח ואופטימי.

"לאחר כמה דקות 'תפס את עצמו' ואמר כאילו לעצמו: 'זושא! למרות הכול, חייבים להיות בשמחה'. תוך כדי דיבור שלף מכיסו בקבוק משקה ואמרנו לחיים..."

גידולים טובים ומבורכים

על אף ההתמודדות שנמשכה חצי יובל והסתיימה בסגירת המקום, הרי שמבית ספר זה צמחו פירות טובים. נביא אפוא את סיפורם של שניים מהם:

הרב זכריה גורי ע"ה היה מחשובי רבני חב"ד ורב מושב אביטל שבחבל התענכים. הוא נולד בתימן ובהיותו עולל רך כבן שנה, נפטר אביו, ואמו נותרה לבדה עם ארבעת בניה. בילדותו עלתה המשפחה ארצה והתיישבה במעברת זרנוגה שליד רחובות. אנשי 'הסוכנות' לחצו על אמו האלמנה שתשלח את ילדיה לקיבוצים, אולם היא עמדה בתוקף על כך שילדיה יתחנכו ברוח ישראל סבא.

בתקופה ההיא, הוקם בזרנוגה בית ספר של ה'רשת', ור' זושא וילימובסקי דאג לרשום את ילדי משפחת גורי לבית הספר. הרב גורי למד שם מספר שנים, עד שעבר ללמוד בישיבת 'תומכי תמימים' בלוד. ברבות השנים מונה לרב מושב אביטל ופעל במסירות ובדביקות להפצת יהדות וחסידות במושב ומחוצה לו.

גם שני האחים, **הרב שמעון והרב אברהם שאער** עלו בילדותם מתימן עם הוריהם והתיישבו בזרנוגה, כאן הגיעו

ובמשך השנים ביקר במקום אין ספור פעמים, לא יכל להשלים עם הצעד הנורא של סגירת מוסד. כאשר נפתחה שנת הלימודים הבאה, הוא בא לבקר

ראו גידולים שגידל בית הספר, הרב זכריה גורי (שני משמאל) במעמד ההכתרה לרבנות מושב אביטל

ללמוד בבית ספר חב"ד, כפי שסיפר הרב שמעון שאער עצמו: "עם הגיענו ארצה הועמסנו על משאיות והובלנו למעברת זרנוגה שליד רחובות. כאן חוינו על בשרנו את הסיפורים מסמרי השיער על ניסיונות ההעברה על הדת, שהיו מנת חלקם של עולי תימן, אך משפחתנו התעקשה בכל תוקף שלא לשנות מאומה מהנהוג בתימן. כאשר הגיעו פעילי חב"ד, בהם הרב אבלקסי והרב גנזבורג, לרשום את הילדים לבית ספר חב"ד שבמעברה, שמחו הוריי לרשום אותי ואת אחי אברהם לבית הספר.

"לאחר שנת הלימודים תשט"ז, כתבתי את מכתבי הראשון לרבי ובו ביקשתי ברכה לבריאות אמי ושאר בני משפחתי. הרבי השיב לי מכתב ובו ברכות לכל בני המשפחה. המכתב אותו קיבלתי כתלמיד בית ספר חב"ד בזרנוגה, השפיע עלי מאוד על המשך דרכי בחב"ד."

עם השנים הפכה מעברת זרנוגה לשכונת מגורים בה מתגוררים אלפי תושבים ונקרא שמה בישראל 'קרית משה'. הרב שמעון שאער טרח לשמור כל העת על קשר עם תושבי השכונה בה התגוררו הוריו ועוד מבני משפחתו.

מקורות: אגרות קודש, רבי'ם השיב ליהדות וחסידות, הפרטיזן, חייל בשירות הרבי, לב הארי, נספח למאמר ה' מלך תשל"ב, אבני חן, לקט אגרות קודש (תשורה גליס תשע"א), תשורה וולף-הלפרין תשס"ב, אלבום חב"ד, ביטאון חב"ד, בית משיח, גנזך המדינה. ראיונות אישיים.

לתגובות והוספת מידע:
szberger@012.net.il

בשנת תשמ"ז ייסד הרב שאער בית חב"ד בשכונת קרית משה, והוא פועל מאז במשך למעלה מחצי יובל, ומפיץ יהדות וחסידות במקום בו הונחו אבני יסוד חב"דיים לפני למעלה משישים שנה.

"פירותך מתוקים, צלך נאה... שכל נטיעות שנוטעים ממך, יהיו כמותך..."

חדש! קונטרס אחרון שבתניא

עם הביאור הנפלא "משכיל לאיתן"

חדש! תניא לעיון

הבהרת מושגים בסיסיים ביסודיות

חדש! אגרת ההסתלקות

ביאור אגרת הקודש סימן ד"ך

חדש! "באהלי צדיקים"

הקשר ההדדי שבין הצדיק לתלמידיו

מספר "חסידות לעם"

קנין החיים
(לחדש אלול)

חיי עולם וחיי שעה
(יסודות היהדות ברוח החסידות)

התפילין
במשנת חב"ד

קונטרס ומועין
וימן הרייז

באתי לגני
(לקראת י" שבט)

ואתה תצוה
(לקראת ג' תמוז)

ציאת מצרים
בכל דור ודור

"למען דעת"
(תיקון המידות והצלחה בפרנסה)

ספרי הרב גרין - חסידות לעם

טלפקס 03-9606733 כפר חב"ד
E-mail: r-green@zahav.net.il

משתלבים במסגרות הלימודים

**אהבת ישראל
במשנת חב"ד**

(5 כרכים המתעדים את מהות המצוה מזווית שונות)

תניא לילדים

3 כרכים - עם שאלות מומלץ גם למתחילים

**באור התניא
"משכיל לאיתן"**

(סיכום באורי האדמו"רים 18 כרכים)

וכל ספרי חסידות לעם

(20 ספרים המסבירים בטוב טעם מאמרי חסידות וענינים בסיסיים בתורת חב"ד)

**סדר ברכות הנהנין המבואר
וספר ברכות הנהנין המנוקד**

פרקי אבות

מילי דחסידותא (פרשנות מסכמת ופניני חב"ד)

התפילה בתורת חב"ד

2 כרכים

אור חב"ד

אמירות חסידיות על סדר זרעים

למזכרי הרבנים התורמים את הספרים לבתי כנסיות ובתי מדרשות התודה והברכה